

Welzijn en zorg voor de kleine kernen Deelproject De Weere, gemeente Opmeer

Kenniscentrum Wmo en Wonen Noord-Holland i.s.m. Vereniging van Kleine kernen in Noord-Holland en Platform Dorpshuizen Noord-Holland

Wmo en Wonen Noord - Holland

Welzijn en zorg voor de kleine kernen

Deelproject De Weere, gemeente Opmeer

Kenniscentrum Wmo en Wonen Noord-Holland i.s.m. Vereniging van Kleine kernen in Noord-Holland en Platform Dorpshuizen Noord-Holland

Justin de Kleuver, onderzoeker DSP-groep

jdekleuver@dsp-groep.nl

Alle Postmus, adviseur Vereniging van Kleine kernen in Noord-Holland

advies@vkknh.nl

Foto's: gemeente Opmeer en Olav Wammes

Inhoud

Dit is een interactief document. U kunt van uit de inhoudsopgave navigeren door te klikken op de (sub)hoofdstukken. Door het hele document vind u tabbladen boven aan de pagina om verder door de hoofdstukken te navigeren of om terug te keren naar de inhoudsopgave.

1. Inleiding (p. 4-6)

1.1 Vrijwillige inzet in Opmeer

1.2 Vraag van de gemeente en aanpak

2. Welzijn en zorg in Opmeer (p. 7-8)

3. Bewoners werken thema's uit (p. 10-14)

3.1 Dorpsbijeenkomst

3.2 Twee pilots

4. Lessen (tot nu toe) (p. 15-18)

Bijlagen (p. 19-20)

- Betrokken partijen van deelproject De Weere

1. Inleiding

1.1 Vrijwillige inzet in Opmeer

Opmeer is een gemeente in West-Friesland met 11.300 inwoners in vier kleine kernen met bijbehorende buurtschappen. Voor de kleine kernen geldt dat zorg juist dichtbij georganiseerd moet worden omdat hier (steeds) minder voorzieningen aanwezig zijn. Een belangrijke vraag hierbij is: wat is de behoefte aan informele zorg? Om daar meer zicht op te krijgen, is de rol van de dorpsraden van belang: zij zijn de ogen en oren in de kleine kernen en kunnen waarschijnlijk de 'moeilijke groep' (bijvoorbeeld eenzame bewoners zonder zware zorgvraag) signaleren. De kernen van Opmeer hebben actieve dorpsraden. Het verenigingsleven in de gemeente is goed vertegenwoordigd: er zijn veel sport- en spelverenigingen, culturele activiteiten en activiteiten voor jongeren en ouderen.

1.2 Vraag van de gemeente en aanpak

Vraag van de gemeente

De gemeente heeft in het deelproject van Welzijn en zorg voor de kleine kernen¹ gekozen voor focus op De Weere, één van de vier kernen van de gemeente, vanwege de actieve dorpsraad (de Gemeenschapsraad) die een leefbaarheidsplan heeft opgesteld.

De gemeente Opmeer wil met dit deelproject de vraag verkennen:

- Wat de bewoners van De Weere zelf vinden dat zij nodig hebben om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen en zo actief mogelijk te blijven meedoen.
- In hoeverre netwerken van het verenigingsleven ook een rol kunnen spelen op het gebied van welzijn/zorg en voor ouderen die eenzaam zijn en/of een lichte zorgbehoefte hebben.

Aanpak

In de eerste fase hebben we sleutelfiguren (actieve bewoners en professionals in De Weere en Opmeer) geïnterviewd over de huidige situatie en behoeften rond zorg en welzijn. Deze uitkomsten hebben we vervolgens besproken met leden van de Gemeenschapsraad,

Noot ¹ Het project maakt deel uit van het bovenregionale project Welzijn en zorg voor de kleine kernen van de provincie Noord-Holland en de gemeenten Opmeer, Beverwijk, Haarlemmerliede-Spaarnwoude, OVER-gemeenten en Wijdmeren)

andere belangstellenden en met de gemeente. De volgende vragen stonden centraal:

- Wat zijn (mogelijke) zorg-/welzijnsbehoeften van bewoners, met name ouderen, in De Weere, wetende dat mensen langer zelfstandig thuis moeten blijven wonen?
- Wat wordt hier al aan gedaan door bewoners zelf en maatschappelijke organisaties? Bijvoorbeeld met mantelzorg, activiteiten of samenwerking met zorgaanbieders. Wat is eventueel nog meer nodig?
- Wat kan de organisatie zelf bijdragen, gezien haar activiteiten en doelgroep?
- Wat kunnen bewoners zelf bijdragen?

Er zijn toen drie thema's benoemd die met bewoners besproken en uitgewerkt zouden worden.

1. Omgaan met vraagverlegenheid in het dorp.
2. Een kleinschalige woonzorgvoorziening in het dorp.
3. Versterking van de rol van het Theresiahuis als levendig ontmoetingspunt.

In een goed bezochte dorpsbijeenkomst hebben de Gemeenschapsraad, de gemeente, het Kenniscentrum en de Verenging van Kleine kernen in Noord-Holland in tafelgesprekken ideeën opgehaald voor verdere uitwerking, en hebben we geïnventariseerd welke bewoners met deze ideeën verder wilden. Dit heeft geresulteerd in twee pilots, namelijk:

- Het starten van de eettafel in het dorp.
- Een eerste verkenning van een kleinschalige woonzorgvoorziening.

De pilots hebben een concreet doel: gezellig met elkaar eten om de sociale cohesie te versterken respectievelijk het realiseren van een mooie voorziening die mensen met een zorgbehoefte in staat stelt om in De Weere te blijven wonen. Het achterliggende doel bij beide pilots is om de relatie tussen de informele zorgstructuren en de zorgbehoeften te versterken. Bedoeling is dat één of meerdere bewonersgroepen zich hieraan committeren om een netwerk te creëren dat het werk kan voortzetten, ook na beëindiging van het project

Zorg en welzijn voor de kleine kernen.

In dit deelproject is een start gemaakt met de begeleiding van de pilots. Hierbij lag het initiatief nadrukkelijk bij de bewoners en de Gemeenschapsraad. Het deelproject is gestart in het najaar van 2014 en in het najaar van 2015 is het afgerond. De pilots lopen echter nog door; welzijnsorganisatie De Wering heeft de begeleiding overgenomen. De gemeente wil deze aanpak ook toepassen in haar andere kernen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 belichten we de vraagstukken uit het dorp. De uitwerking van de vraagstukken en de bijbehorende pilots beschrijven we in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 vatten we de lessen (tot nu toe) samen. In de bijlage staan de betrokken personen van dit project.

2. Welzijn en zorg in Opmeer

2. Welzijn en zorg in Opmeer

De inwoners van Opmeer zijn honkvast en wonen met plezier in hun buurt (noot: Klanttevredenheidsonderzoek Wmo van Opmeer, 2015). Meer dan 90% van de inwoners van De Weere (850 inwoners) voelt zich betrokken bij hun woonomgeving. De grote betrokkenheid uit zich vooral in deelname aan leuke activiteiten in de woonbuurt. De actieve deelname is in De Weere over de hele linie groter dan in de rest van Opmeer.

Inwoners van De Weere zijn minder tevreden over de woonomgeving in vergelijking met de andere kernen. Ze geven een zesje aan de verkeersveiligheid in hun kern. Zij waarderen het voorzieningenniveau bovendien met een zware onvoldoende (4,5), terwijl de inwoners van de rest van Opmeer en de Wmo-cliënten hierover juist tevreden zijn. Dat ligt niet aan de sportvoorzieningen, zo blijkt, want daarover zijn bijna alle respondenten tevreden. De Weere kent namelijk een uitgebreid verenigingsleven op gebied van sport en ontmoeting. Vooral winkels worden gemist. Ook kan het aanbod aan openbaar vervoer en zorg en welzijnsvoorzieningen beter, volgens inwoners. Het Theresiahuis biedt onderdak aan onder andere de jongerenvereniging en een inloepochtend voor ouderen maar er is zeker ruimte voor verbreding van activiteiten.

Vraagstukken uit het dorp

Uit de gesprekken met vijf vrijwilligersorganisaties, de huisarts, De Wering (maatschappelijk werk) en thuiszorgorganisatie Omring, en uit de bespreking met de Gemeenschapsraad komt het volgende beeld naar voren als het gaat om welzijn en zorg in De Weere.

Hechte gemeenschap

De Weere is een hechte gemeenschap die vooralsnog geen problemen voorziet. Er zijn veel vrijwilligers maar het zijn vaak dezelfde gezichten en de meesten zijn boven de 65 jaar. Het is voor deze vrijwilligers erg lastig om nee te zeggen 'ook als het

karretje al vol is'.

Het is voor de vrijwilligersorganisaties lastig in te schatten wat de zorgbehoefte van bewoners is. De Wmo Adviesraad constateert evenwel: "Er is een grote groep bewoners die over 10 jaar zorg nodig heeft en zich hier niet op voorbereidt." Wel vinden bewoners het belangrijk dat het in De Weere mogelijk is dat zowel ouderen als jongeren in het dorp kunnen blijven wonen.

Nodig in de toekomst

Vrijwilligersorganisaties doen in Opmeer al veel op het gebied van huisbezoeken van eenzamen, klusjes voor ouderen, ontmoetingen zoals de

inloop in het Theresiahuis. De Omring houdt keukentafelgesprekken met bewoners met een zorgvraag en vrijwilligers bezoeken 75- en 80-jarigen voor een informatief huisbezoek waarbij zij ook kans op eenzaamheid en zelfredzaamheid nagaan. De professionals denken dat het volgende nodig is, zij het meer in algemene zin voor Opmeer:

- langdurige ondersteuning door vrijwilligers
- ondersteuning van mantelzorg
- vraaggericht welzijn/zorgaanbod
- meer afstemming tussen vrijwilligers en formele zorg.

Bijdrage van organisaties

Het vrijwilligerswerk is vooralsnog aanbodgericht.

De vrijwilligers- en welzijn/zorgorganisaties geven aan dat ze het volgende kunnen doen om nog beter aan te sluiten bij de behoefte van dorpsbewoners:

- vraaggericht werken, minder uitgaan van het aanbod
- activeren van bewoners
- meer afstemming met informele zorg.

Ideeën voor zorg/welzijn

De volgende ideeën voor verdere uitwerking zijn samen met de Gemeenschapsraad benoemd:

1. Kleinschalige woonzorgvoorziening in De Weere voor ouderen uit het dorp die niet meer zelfstandig thuis kunnen wonen. Zij hoeven dan niet te verhuizen naar een ander dorp of andere gemeente. Wellicht voor dementerenden.
2. Theresiahuis: het dorpshuis wordt nu weinig gebruikt en is geschikt voor (meer) ontmoeting, bijvoorbeeld voor samen koken of sportieve activiteiten.
3. Vraagverlegenheid. Bewoners van De Weere hebben de neiging om 'het zelf wel op te lossen' en bij overbelasting dan niet (tijdig) om hulp of ondersteuning te vragen. Denk aan mantelzorgers. De vraag hierbij is: hoe kun je

deze groep bereiken en waar nodig/wenselijk matchen met een passend aanbod? Werkt het beter om het te benaderen vanuit 'dienstenruil': "Ik ben goed in het bakken van een taart, doe jij in ruil hiervoor een keer mijn tuintje?"

De Gemeenschapsraad vindt het belangrijk dat bewoners zelf het initiatief en voortouw nemen. Het gaat om wat de bewoners willen om langer zelfstandig te kunnen blijven in De Weere. De rol van de gemeente is ondersteunend.

THERESIAHUIS

3. Bewoners werken thema's uit

3.1 Dorpsbijeenkomst

Op de dorpsbijeenkomst in De Weere zijn aan drie gesprekstafels drie onderwerpen geanalyseerd en hebben bewoners ideeën voor het vervolg geïnventariseerd. Er waren ruim 30 inwoners uit De Weere aanwezig, waaronder vertegenwoordigers van diverse vrijwilligersorganisaties uit het dorp.

Tafel 'kleinschalig wonen'

De wens is om levensloopbestendige woningen in het dorp te creëren. De woningen voor ouderen moeten centraal in het dorp liggen. In de huidige seniorenwoningen wonen ook jongeren, volgens aanwezigen "Aan de ene kant zijn ze daar niet voor bedoeld, aan de andere kant zorgt dit wel voor meer integratie van jong en oud."

Tafel 'vraagverlegenheid'

Bewoners houden elkaar in de gaten en plegen zo nodig ook bemoeizorg. Maar ze hebben geen zicht op alle bewoners en weten niet van iedereen waar zijn of haar zorgvraag zit. Sommige zorgvragers vinden het een drempel om mensen te vragen om 'om niet' een klusje bij hen te doen. Het volgende is daarom van belang:

- Meer afstemming tussen vrijwilligersorganisaties. Hebben we iedereen in het vizier?
- Meer informatie-uitwisseling. Hoe gaat het met mensen?
- Betere afstemming tussen (zorg)vraag en aanbod.
- De drempel verlagen voor mensen om hulp te accepteren van vrijwilligers.
- Een goede match tussen persoonlijk en online contact.

Tafel 'ontmoeting in Theresiahuis'

Bewoners zijn blij dat er een Theresiahuis is waar activiteiten plaatsvinden. De kosten om aan activiteiten deel te nemen zijn relatief laag. Maar verbetering is nodig op de volgende punten:

- Beter en effectiever gebruik maken van de ruimte door meer variatie in activiteiten.
- Gezelligere aankleding van Theresiahuis.
- Goede en nieuwe keuken, om ook samen te kunnen koken.
- Sterker(e) centrumfunctie en informatiepunt: dorpshuisfunctie in nauwe samenwerking met onder andere het dorpscafé.
- Nieuwe functies als opvang (respijtzorg) met hulp van eigen bewoners.

3.2 Twee pilots

Uit de dorpsbijeenkomst zijn twee pilots voortgekomen en een bewonersgroep die activiteiten wil ondernemen in het dorp 'Samen in de Weer(e)'

Pilot 1 Samen eten

Het initiatief om samen met dorpsbewoners te gaan eten kwam uit twee verschillende hoeken. Het idee werd gelanceerd tijdens de dorpsbijeenkomst in maart 2015. Bij een volgende bijeenkomst ontstond onder de noemer 'Samen in de Weer(e)' een vast groepje rondom het idee. Rond dezelfde tijd begon een enthousiaste dorpsbewoner met een initiatief om bij haar thuis met een kleine groep dorpsbewoners te gaan eten, met de insteek om het later uit te breiden naar meer deelnemers. Zij vroeg de Gemeenschapsraad en de gemeente Opmeer om advies en zodoende werden de twee initiatieven aan elkaar gekoppeld. Doel van beide initiatieven was om verbindingen te leggen tussen inwoners van De Weere; verbindingen die later mogelijk een rol zouden kunnen gaan spelen in informele zorgstructuren.

Het was geen vanzelfsprekendheid dat de initiatieven zouden samengaan. De dorpsbewoner was al een stap verder in de planvorming. Bovendien verschilden de ideeën enigszins van

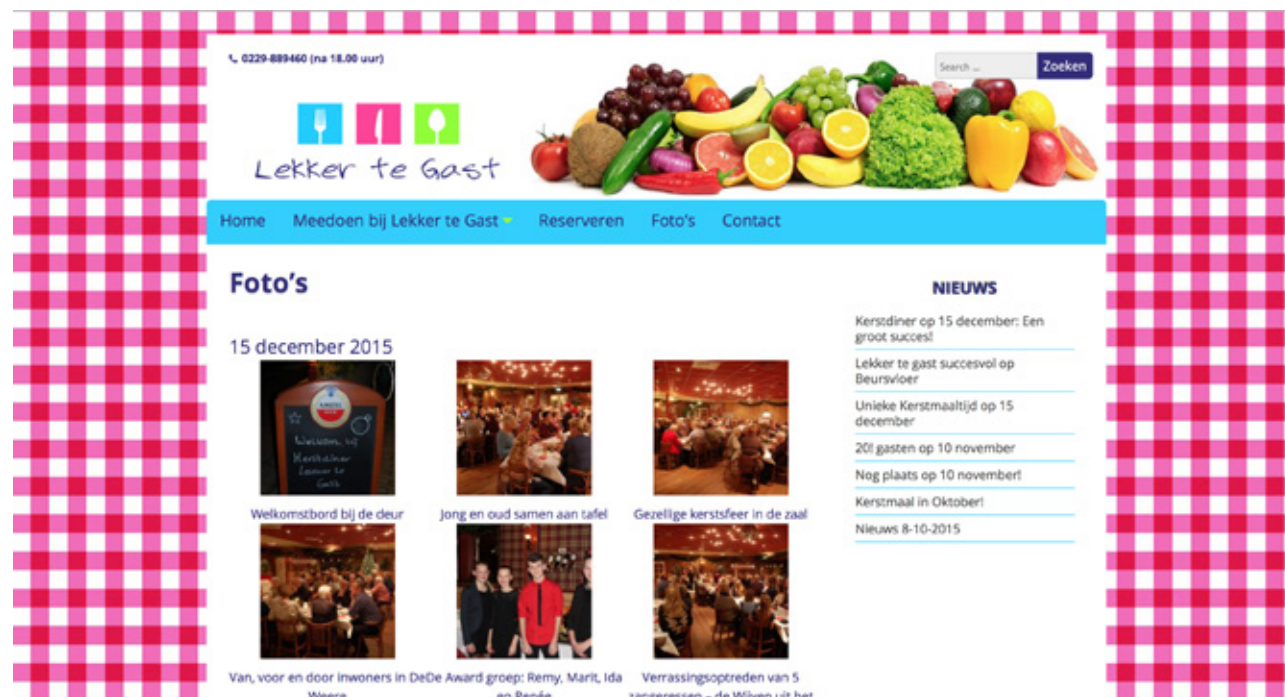
elkaar. Belangrijkste verschil van mening bestond over welke locatie nu het minste een 'drempel' zou opwerpen. Na overleg tussen dorpsbewoner en het groepje 'Samen in de Weer(e)' werden de initiatieven samengevoegd en werd gekozen voor café-restaurant 't Centrum. Onder aanvoering van de

dorpsbewoner is onder de noemer 'Lekker te Gast' vrij snel een projectplan en een PR-stuk gemaakt. De datum voor de eerste eetafspraak werd geprikt: 13 oktober 2015. De Vereniging van Kleine kernen in Noord-Holland en de groep 'Samen in de Weer(e)' introduceerde het initiatief bij onder andere de

Pius X-stichting. Niet veel later honoreerde Pius X de subsidieaanvraag, bedoeld om het initiatief een structureler karakter te kunnen geven. Ook de plaatselijke Lambertusparochie heeft het initiatief met een bijdrage gesteund.

De 13e oktober was een groot succes: 15 gasten, van midden 30 tot bijna 90, kregen een zeer uitgebreide maaltijd voorgeschoteld. Er kwam één stel op af, de overige deelnemers waren alleenstaanden. In de woorden van de secretaris van De Gemeenschapsraad: "Het werd betiteld als kerstmaaltijd, zo bijzonder en goed. De deelnemers hebben genoten."

Elke maand vindt er een maaltijd plaats, waarbij het aantal deelnemers zou kunnen uitbreiden. Zo waren er bij de maaltijd op 10 november al 20 gasten. Voor de speciale Kerstmaaltijd op 15 december – waarbij de samenwerking is aangegaan met een jongerengroepje – zijn er zelfs 50 gasten. Het bijzondere van Lekker te Gast is dat er, naast gasten en vrijwilligers, ook actief gezocht wordt naar leveranciers van ingrediënten voor de maaltijd (bijvoorbeeld uit de moestuin) of spullen

(bijvoorbeeld serviesgoed). Hier wordt ruim gehoor aan gegeven. Intussen heeft iedereen in het dorp wel gehoord over Lekker te Gast en zijn de reacties positief. Idee is dat er een stichting wordt opgericht om deze en andere initiatieven van 'Samen in de Weer(e)' in onder te brengen.

Pilot 2 Kleinschalige woonvoorziening

Het idee om een kleinschalige woonzorgvoorziening in De Weere op te richten is van een andere orde dan het initiatief om samen te gaan eten. Het gaat om een fysiek gebouw met organisatie van zorg en er is veel geld mee gemoeid. Het komt wel uit dezelfde gedachte voort: om langer zelfstandig te kunnen blijven wonen in De Weere moeten (informele) zorgstructuren worden versterkt. Dat het goed mogelijk is om vanuit een particulier initiatief een woonzorgvoorziening op te starten, bewijst het omvormen van de oude pastorie in het nabijgelegen Westwoud tot een woonvoorziening voor ouderen met geheugenproblemen. Een groepje geïnteresseerden in De Weere dat aan de bijeenkomst in café Verlaat op 29 september 2014 had deelgenomen, heeft eind 2014 de woonvoorziening in Westwoud bezocht. Westwoud fungeert sindsdien als voorbeeld.

Op de bewonersbijeenkomst in maart 2015 zijn de ideeën voor een kleinschalige woonzorgvoorziening opnieuw besproken. Als vervolg op de dorpsbijeenkomst heeft zich een groepje bewoners gevormd onder de naam 'In de Weer(e)' dat het

initiatief verder vorm gaf. De volgende stappen zijn ondernomen:

- Het initiatief is verder uitgewerkt op papier. Daarnaast heeft de groep een stappenplan opgesteld.
- Er is overleg geweest met het gemeentelijk woningbedrijf en de beleidsmedewerker Welzijn.

Het particulier initiatief kan zo nodig aansluiten bij een professionele instelling die de woonzorgvoorziening als dependance ziet.

Het initiatief heeft nog niet de vaart gekregen dat het initiatief 'samen eten' wel kreeg. Het initiatief heeft een smalle basis: het wordt voornamelijk gedragen door één projectgroeplid. Het is dus zaak om te zoeken naar verbreding van het initiatief.

4. Lessen (tot nu toe)

4.1 Lessen (tot nu toe)

Hoewel de pilots nog lopen, kunnen al lessen worden benoemd die van toepassing zijn voor de aanpak in kleine kernen van een gemeente. We gaan eerst in op de rollen van de bewonersorganisatie en van de gemeente, daarna op de lessen voor gemeenten met kleine kernen.

Over de rol van de bewonersorganisatie (dorpsraad)

- Voor bewonersorganisaties die gefocust zijn op leefbaarheid vergt het tijd en omschakeling om te gaan denken in termen van zorg en welzijn.
- Contact met bewoners via een bewonersorganisatie kan heel effectief zijn: de cruciale mensen in een gemeenschap worden zo snel bereikt. Het kan ook belemmerend werken, omdat het tempo van de bewonersorganisatie het tempo van de communicatie bepaalt, of als er sprake is van onderlinge spanningen of andere perikelen in de bewonersorganisatie.
- Een dorpsraad kan ook als tijdelijke structuur voor subsidie/fondsaanvragen fungeren zolang bewonersinitiatieven nog geen structureel en geformaliseerd karakter hebben.

In dit project bleek dat de betrokkenheid van de bewoners toenam toen de Gemeenschapsraad een stapje terug deed en de bewoners zelf het initiatief oppakten. De betrokkenheid van de bewoners nam verder toe toen de gemeente een stapje terug deed.

Over de rol van de gemeente

Het is voor gemeenten verleidelijk om de eigen beleidsdoelen aan een initiatief te koppelen. Maar een bewonersinitiatief start niet om de gemeente te helpen bij het realiseren van haar doelen. Opmeer heeft als beleidsuitgangspunt dat bewoners de ruimte moeten krijgen om regie over hun eigen leven te hebben en te behouden. Voor de gemeente spelen twee zaken die op gespannen voet met elkaar (kunnen) staan:

- Enerzijds de wens om een bewonersinitiatief te steunen en mee te praten, anderzijds de noodzaak en wens om zaken los te laten.
- Enerzijds de behoefte om bewoners te behoeden voor irreële verwachtingen en wensen en anderzijds de noodzaak om bewoners hun eigen weg te laten vinden.

De gemeente moet hierin zelf steeds een afweging maken, waarbij ook de beslissing om even afzijdig te blijven een optie is. Het voorkomt in ieder geval dat bewoners naar de gemeente gaan kijken om het voortouw te nemen of richting te bepalen.

Bij burgerinitiatieven zien bewoners de gemeente als een logische maar vaak ook als enige samenwerkingspartner en gemeenten hebben moeite om afstand te houden, blijkt uit onderzoek van Wageningen University naar burgerinitiatieven in Noord-Holland²:

Nu de opgaven in het lokaal bestuur veranderen, mede door bezuinigingen en de decentralisaties in de zorg, vinden burgerinitiatieven en gemeenten elkaar opnieuw. Daarbij ontstaat vaak een verlamme wens tot consensus, zowel binnen de eigen gemeenschap als naar potentiële samenwerkingspartners.

Gemeenten koesteren hoge verwachtingen jegens burgerinitiatieven en praten daarom graag mee. Het gevolg van deze nauwe betrokkenheid is echter dat burgerinitiatieven voor de uitvoering en financiering van hun plannen ook weer naar de gemeente kijken. Omdat burgerinitiatieven zich vooral op de gemeente richten, hebben beide partijen elkaar op de lange termijn weer nodig. Een 'alles-of-niets-strategie' is daarmee uitgesloten.

Noot ² *Het mobiliseren en benutten van bovenlokaal*

burgerinitiatief: De zoektocht naar nieuwe manieren van samenwerking om de leefbaarheid in Noord-Holland te vergroten, Aalbert Aalvanger, Rael Beunen, Wageningen University, 2014 <http://edepot.wur.nl/336363>

Verderop in het proces, als de initiatieven van de grond komen, past de gemeente een rol op afstand.

De gemeente kan ervoor kiezen inhoudelijke en procesbegeleiding in te zetten. In dit project is inzet geweest van Kenniscentrum Wmo Wonen NH (DSP-groep) en de Vereniging van Kleine kernen in Noord-Holland. Dat heeft voordelen: kennis en ervaring van buiten komen terech in de bewonersgroep, er blijft voortgang, de gemeente wordt geïnformeerd en bewaart tegelijkertijd wel de nodige afstand. Natuurlijk ligt bij de begeleidingsrol het risico op de loer om de verantwoordelijkheid te weinig te laten bij de bewoners zelf. De welzijnsorganisatie gaat in het vervolg een grotere rol spelen.

Negen lessen voor gemeenten met kleine kernen

Gemeente Opmeer heeft voor de slotbijeenkomst van het project in oktober 2015 in Wijk aan Zee, samen met gemeente Beverwijk, lessen voor zichzelf en andere gemeenten geformuleerd. Beide gemeenten willen de aanpak van hun deelprojecten en de ervaringen hiermee meenemen als voorbeeld voor andere kernen/wijken.

1. Start het gesprek met sleutelfiguren

2. Verwacht niet dat het snel gaat

3. Vind aansluiting bij de belevingswereld van de bewoners

4. Zelforganisatie is niet hetzelfde als zelfredzaamheid

5. Informeer bewoners goed, dat maakt hen krachtig

6. Geef bewoners de kans en tijd om na te denken over hun idee en initiatief

7. Pak als gemeente je rol als verbinder

8. Zorg als gemeente voor een goed toegerust wijk- of sociaalteam

9. Wees je bewust van de verschillen die er tussen de kernen bestaan

1. Start het gesprek met sleutelfiguren

Praat met de bewoners en niet over bewoners. Sleutelfiguren zijn een goed startpunt voor de eerste inzichten. Bijvoorbeeld een dorpsraad en actieve bewoners. Het kan ook gaan om sleutelorganisaties zoals een welzijnsorganisatie, de seniorenkring of het dorpshuis.

2. Verwacht niet dat het snel gaat

Het tempo van bewonersinitiatieven is grillig, soms langzaam en soms snel. De gemeente of de procesbegeleider kan maar in beperkte zin regie uitoefenen. Praktische ondersteuning bij een initiatief kan dan gewenst zijn. Denk aan de facilitaire ondersteuning van een bijeenkomst.

3. Vind aansluiting bij de belevingswereld van de bewoners

Het onderwerp zorg is voor veel bewoners een brug te ver. Zorg zit niet in de belevingswereld van mensen zonder beperkingen. Daarentegen is welzijn een herkenbaar onderwerp voor bewoners. In De Weere begon het toen te 'leven'. Er ontstonden ideeën, zoals de uitruil van vrijwilligersdiensten en de rol van het dorpshuis.

Voor het aanwakkeren van initiatieven is het belangrijk om zoveel mogelijk mensen in een gemeenschap aan te spreken, om zo degene(n) te bereiken die aan de slag willen met hun idee.

4. Zelforganisatie is niet hetzelfde als zelfredzaamheid

In een dorp waar zelfwerkzaamheid een vanzelfsprekendheid is, zijn er zeker kansen om bijvoorbeeld mensen die in problemen dreigen te raken, eerder in beeld te krijgen en te helpen. Ga hiervoor met informele en formele welzijn/zorg het gesprek aan. Stel vragen als:

- Wie heeft zicht op de hulpvraag?
- Hoe kunnen burgerinitiatief, vrijwilligers/mantelzorgers en professionele organisaties elkaar versterken? Wie heeft daarin een rol?
- Hoe kan het wijk- of sociale team hierin een rol spelen door het leggen van verbindingen?

5. Informeer bewoners goed, dat maakt hen krachtig

Maak vanaf het begin duidelijk wat gemeente en inwoners van elkaar kunnen verwachten. In het project bleek dat bewoners zich bewust waren

van de transformatie van de zorg met het accent op 'zelf doen'. Er was minder bewustwording voor 'samen doen'. Voorbeelden van wat mensen samen kunnen doen, kunnen dan inspiratie bieden.

6. Geef bewoners de kans en tijd om na te denken over hun idee en initiatief

Initiatieven en ideeën zijn niet gebaat bij informatie over beperkende wet- en regelgeving. Ga ook niet direct zelf regelen. Eigen belangen van bewoners die een plek krijgen in publieke en gezamenlijke belangen kunnen elkaar op een energieke manier versterken. De resultaten zijn niet altijd SMART te formuleren: 'Meten is weten maar je doet meer met ongeveer!'

7. Pak als gemeente je rol als verbinder

Breng initiatiefnemers in verbinding met bijvoorbeeld het opbouwwerk, de vrijwilligerscentrale en andere professionele organisaties die (tijdelijk) kunnen meedenken of ondersteunen. Bijvoorbeeld bij het aanvragen van een vergunning of subsidie. Want

leefbaarheid is niet het exclusieve domein van de gemeente of de bewoners: er zijn allerlei partijen nodig.

8. Zorg als gemeente voor een goed toegerust wijk- of sociaal team

Zorg dat het wijk- of sociale team toegerust is om ook burgerinitiatieven te ondersteunen, oren en ogen in de buurt te hebben en de sterke en zwakke kanten van een buurt in kaart te hebben. Een sociaal wijkteam kan het contactpunt zijn voor bewoners. Of denk aan een samenwerkingsverband met formele en informele zorg- en welzijnsorganisaties. Zij kennen de buurt, zoeken actief contact en komen achter de voordeur.

9. Wees je bewust van de verschillen die er tussen de kernen bestaan

Elke kern heeft zijn eigen karakteristieken. Ook de prioriteiten kunnen per kern verschillen. Het ene dorp ziet kansen in het groenbeheer, de ander in het dorpshuis. Bepaal samen met de kern de agenda én de vorm van samenwerking.

Bijlagen

Bijlage: betrokken partijen van deelproject De Weere

- Gemeente: Vera Philips
- Vereniging van Kleine kernen in Noord-Holland: Alle Postmus
- DSP-groep: Justin de Kleuver
- De Wering: André Bijlsma
- Gemeenschapsraad De Weere: Jack Berkhout en Jan Appelman
- Samen in de Weer(e)/ Lekker te Gast: Ageeth Hollenberg
- Woonzorginitiatief De Weere: Annette Bijlenga

Mede mogelijk gemaakt door:

Uitgevoerd door:

